

UDK: 314.15:314.117-054.51(721.2)
DOI: 10.5379/urbani-izziv-2012-23-01-006

Arun Kumar ACHARYA
Manuel R. BARRAGÁN CODINA

Družbena segregacija avtohtonih migrantov v Mehiki: primer mesta Monterrey

Značilen pojav, ki ga lahko opazimo v Mehiki, je ruralno-urbana migracija oziroma preseljevanje ljudi s podeželja v mesta. Zadnjih nekaj let se stopnja preseljevanja avtohtonih prebivalcev v mesta na severu Mehike, še zlasti v Monterrey, kjer iščejo zaposlitev, nenadzorovano veča. Ko migranti prispejo v to vlemesto, imajo zaradi prikrite diskriminacije težave s prilagajanjem mestnemu okolju. Glavni argument in hipoteza tega članka je, da se ti ljudje sami družbeno izolirajo in segregirajo, ker se bo-

jijo (kulturne in rasne) diskriminacije in nasilja. Podatke za to študijo smo zbrali s pomočjo terenske raziskave, za katero smo leta 2009 in 2010 v Monterreyu intervjuvali 350 avtohtonih prebivalcev, ki so se tja priselili iz različnih krajev v Mehiki.

Ključne besede: notranja migracija, avtohtoni prebivalci, diskriminacija, družbena segregacija, Mehika

1 Uvod

Urbanizacija in migracija veljata za največja problema prebivalstva v večini držav v razvoju, sta celo bolj problematična kot visoka stopnja rodnosti in naravna rast prebivalstva (Združeni narodi, 2010). Če pogledamo v zgodovino, lahko vidimo, da je človek živel kmečko življenje ter se ukvarjal s poljedelstvom in z lovom, da je lahko preživel. Leta 1800 je samo 3 % svetovnega prebivalstva živelo v mestih. Leta 1900 je v njih živelo že skoraj 14 % prebivalstva, čeprav je samo 12 mest imelo milijon prebivalcev ali več. Leta 1950 je v urbanih središčih živelo 30 % svetovnega prebivalstva, število mest z več kot milijon prebivalci pa je naraslo na 83. Zadnja desetletja se mesta širijo kot še nikoli prej. Leta 2008 je bilo svetovno prebivalstvo prvič enakomerno porazdeljeno med podeželskimi in mestnimi območji. Več kot 400 mest je imelo več kot milijon prebivalcev, 19 mest pa več kot deset milijonov prebivalcev. Bolje razvite države so imele približno 74 % mestnega prebivalstva, v manj razvitih državah pa je v mestih živelo 44 % prebivalcev. V slednjih zaradi visoke stopnje preseljevanja s podeželja v mesta poteka hitra urbanizacija. Lahko pričakujemo, da bo do leta 2050 70 % svetovnega prebivalstva živelo v mestih in da se bodo mesta širila predvsem v manj razvitih državah (demografski referenčni urad, ang. *Population Reference Bureau*, 2012).

V Mehiki je preseljevanje s podeželskih območij v mesta obi-

čajno. Na večini podeželskih območij je odseljevanje v mesta dejavnik hitrega propadanja primarnega sektorja, trdovratne revščine in slabega razvoja kmetijstva. Po podatkih državnega statističnega in geografskega inštituta (špa. *Instituto Nacional de Estadísticas y Geografía*, v nadaljevanju: INEGI) danes skoraj 79 milijonov (od 110 milijonov) Mehičanov živi v različnih urbanih središčih, skoraj 60 % pa jih živi v treh metropolitanskih mestih: Ciudad de México, Guadalajara in Monterrey (INEGI, 2011). Čeprav je Mehika znana predvsem po svojih mednarodnih migracijskih tokovih (v ZDA), so najnovejše regionalne gospodarske razlike v državi zlasti posledica notranje migracije, pri kateri prevladujejo avtohtoni prebivalci. Ko govorimo o avtohtonih mehiških prebivalcih, je treba poudariti, da ima Mehika največ avtohtonega prebivalstva v Latinski Ameriki, čeprav je njegov odstotek v primerjavi s celotnim prebivalstvom nizek (10 % prebivalstva v državi; INEGI, 2011). Približno 80 % avtohtonih prebivalcev živi na jugu, v zveznih državah Campeche, Chiapas, Guerrero, Hidalgo, Oaxaca, Puebla, Quintana Roo, Tabasco, Tlaxcala, Veracruz in Yucatán, skoraj 15 % pa jih živi v osrednjem delu Mehike (v zveznih državah Aguascalientes, Colima, Guanajuato, Jalisco, México, Michoacan, Morelos, Nayarit, Querétaro, San Luis Potosí, Sinaloa in Zacatecas; Hall in Patrinos, 2005).

Raziskava z naslovom »Urbano avtohtono prebivalstvo in migracija: pregled politik, programov in praks« (ang. *Urban*

Slika 1: Zemljevid Mehike in lokacija Monterreya (vir: internet 1)

indigenous peoples and migration: A review of policies, programs and practices), ki je bila opravljena za Program Združenih narodov za naselja (ang. *United Nations Human Settlements Programme*, v nadaljevanju: UN-HABITAT), je pokazala, da je

Slika 2: Predel Alameda v Monterreyu (foto: Arun Kumar Acharya)

večina avtohtonega prebivalstva v Mehiki kmečkega, vendar se to zaradi preseljevanja vse bolj urbanizira (UN-HABITAT, 2010). Po podatkih državne komisije za razvoj avtohtonega prebivalstva (ang. *National Commission for the Development of Indigenous People*, v nadaljevanju: CDI) imajo avtohtoni prebivalci, ki živijo v mestih, v povprečju nižjo izobrazbo, manj virov dohodka, napornejše službe in nižje plače kot drugi prebivalci (kanadski odbor za priseljence in begunce, 2008). Raziskave, ki jih je izvedla Maya Lorena Pérez Ruiz (2007), so pokazale, da se avtohtoni prebivalci večinoma selijo v Ciudad de México, vendar jih danes veliko živi tudi v mestih na severu države, kot so Monterrey, Tijuana in Ciudad Juarez. Pérez Ruiz (2007) ter Séverin Durin idr. (2007) navajajo, da se avtohtoni prebivalci naselijo na obrobju teh mest, kjer lahko gojijo svojo kulturo in vzdržujejo sorodstvene vezi, saj te tradicionalne prvine ne spadajo več v sodobni mestni življenjski slog. Po drugi strani pa raziskave, ki so jih opravili Olimpia Farfán in Ismael Fernández (2001), Nichte Há Dzib (2003) in Durin (2003), kažejo, da so avtohtoni prebivalci ob prihodu v mesto podvrženi številnim neugodnostim in diskriminaciji. Ti avtohtoni priseljenci čutijo visoko stopnjo diskriminacije zaradi rasne in kulturne pripadnosti, zaradi česar jim skupaj z nekaterimi predsodki o njihovi kulturi grozi nevarnost depresije. Naša hipoteza pri tej raziskavi je, da se avtohtoni prebivalci v mestih izolirajo in družbeno segregirajo, ker jih je strah diskriminacije in nasilja. Glavni cilj raziskave je analizirati, kateri vrsti diskriminacije so podvrženi avtohtoni priseljenci v Monterreyu in kako diskriminacija povzroča družbeno segregacijo.

V okviru raziskave smo intervjuvali 350 avtohtonih prebivalcev, ki so se priselili v Monterrey v letih 2009 in 2010, pri čemer smo uporabili metodo verižnega vzorčenja. Najprej smo navezali stik z avtohtonim prebivalcem v mestnem predelu Alameda^[1], da bi mu predstavili namen raziskave in ga prosili za intervju. Po intervjuju smo ga prosili, naj nas predstavi še drugim avtohtonim prebivalcem, ki jih pozna, da bi tudi z njimi opravili intervjuje. Še istega dne nas je predstavil trem osebam, ki smo jih intervjuvali, z njihovo pomočjo pa smo našli še nekaj avtohtonih prebivalcev. Na podlagi te metode smo v Alamedi s strukturiranim vprašalnikom intervjuvali 350 avtohtonih oseb (210 moških in 140 žensk; glej sliko 1a). Članek je razdeljen na tri dele. V prvem delu so predstavljeni teoretični modeli, s katerimi lahko pojasnimo vzroke preseljevanja, v drugem delu pa s tem povezani dejavniki in vzroki preseljevanja avtohtonega prebivalstva v Monterrey. Članek se konča z analizo diskriminacije, s katero se soočajo avtohtoni priseljenci v Monterreyu, in s tem, kako ta vpliva na družbeno segregacijo.

2 Teoretični modeli migracij

Pojav migracij ni nov, saj se je človek v zgodovini v iskanju zemlje ali hrane nenehno selil iz enega v drug kraj. Obstaja

ogromno vzrokov in posledic preseljevanja. Ernest George Ravenstein je trdil, da se ljudje večinoma preseljujejo zaradi ekonomskih razlogov, Everett Lee pa je razložil, da so migracije odvisne od štirih skupin dejavnikov: a) dejavnikov v izvornem kraju; b) dejavnikov na priselitvenem območju; c) dejavnikov, ki delujejo kot vmesne ovire, in d) posameznikovih osebnih dejavnikov (Husain, 1994). Ravensteinovi zakoni migracij in Leejeva teorija migracij so pojasnili vzroke migracij v širšem smislu. V drugih modelih migracij, kot sta model dvojnega gospodarstva ali pa model ruralno-urbane migracije ter dejavnikov potiska in potega (ang. *push-pull factors*), ki ga je razvil Michael P. Todaro, pa je navedeno, da do migracije pride, ko je pričakovani diskontirani prihodek na potencialni destinaciji večji od pričakovanega diskontiranega prihodka na trenutni lokaciji in stroškov migracije. Posamezniki se odločijo za selitev, če menijo, da bodo imeli na drugem območju več možnosti za zaposlitev ali boljšo plačo.

2.1 Dvojno gospodarstvo in vzroki ruralno-urbane migracije

Teoretično je migracija opredeljena kot proces osebne selitve z enega na drugo območje. Narava in vzroki migracij pa so zapleteni in med raziskovalci ni splošnega soglasja o vzrokih migracij. Razhajanja glede dejavnikov, ki povzročajo migracijo, se ne pojavljajo samo med raziskovalci različnih ved, ampak tudi med raziskovalci iste vede. Ekonomisti imajo ruralno-urbano migracijo za proces selitve delovne sile z manj razvitih območij na bolj razvita. Leta 1954 je Arthur Lewis predstavil svojo teorijo dvojnega gospodarstva, pri kateri je razlikoval med ruralnimi območji oziroma kmetijskim sektorjem, na katerih se delovna sila sooča z brezposelnostjo in s podzaposlenostjo, ter moderniziranimi območji oziroma industrijskim sektorjem, v katerem se ustvarja veliko zaposlitvenih priložnosti in delovne sile primanjkuje. Industrijski sektor se večja in zahteva vse več delovne sile, medtem ko kmetijski sektor stagnira in ima presežek delovne sile. V teh okoliščinah presežna delovna sila na podeželju zapolni primanjkljaj delovne sile v mestih in tako pride do ruralno-urbane migracije. V samooskrbnem sektorju je mejna produktivnost delovne sile zelo nizka, delavci pa so plačani samo toliko, da lahko preživijo, zaradi česar plače v tem sektorju komaj presegajo mejni proizvod. Pogodbene plače v sodobnem urbanem sektorju so veliko višje. Zaradi razlik v plačah migracija poteka iz samooskrbnega v industrijski sektor. Dokler se industrijski proces začne na urbanih območjih, se povpraševanje po delovni sili stalno povečuje in zato sproži povpraševanje po delovni sili iz samooskrbnega sektorja. Ta proces traja, dokler se razlika v plačah med samooskrbnimi in razvitejšimi območji ne izniči.

Čeprav teorija dvojnega gospodarstva prepričljivo pojasni vzrok ruralno-urbane migracije kot posledico razlik v pla-

čah, se mnogim drugim raziskovalcem ne zdi zadovoljiva, saj ima številne pomanjkljivosti (Todaro, 1976). Prvič, čeprav so razlike v plačah pomemben vzrok za to, da se oseba preseli s podeželja v mesto, pa niso edini. Obstaja namreč še veliko drugih razlogov, ki ljudi prisilijo v selitev. Drugič, veliko ljudi meni, da domneva o ničelni mejni produktivnosti in presežku delovne sile na podeželju ni najrealnejša. Tretjič, domneva o tem, da je stopnja ustvarjanja novih delovnih mest v urbanem okolju dovolj visoka, da se tam lahko zaposlijo tudi delavci s podeželja, velikokrat ne drži. V splošnem industrializacija v urbanem okolju ustvarja veliko povpraševanje po delovni sili, vendar danes veliko podjetij zaradi močne konkurence raje uporablja kapitalsko intenzivno tehnologijo kot pa delovno intenzivno tehnologijo. Zato povpraševanje po delovni sili v urbanem okolju ni vedno dovolj veliko, da bi pritegnilo delovno silo s podeželja. Nazadnje pa nekateri raziskovalci trdijo, da se ljudje s podeželja v resnici ne selijo v mesta samo zato, da bi delali v industrijskem sektorju, kot to navaja Lewisova teorija, ampak se tja pogosto selijo, da delajo v nizkoproduktivnih panogah z nizkimi plačami v sivi ekonomiji (na primer kot poulični prodajalci, sezonski delavci in delavci v gradbeništvu). Vse to kaže, da neoklasična teorija sicer pojasni vzroke za selitev osebe s podeželja v mesto, vendar jih preveč poenostavlja. Lewisov model bi dobro pojasnil razmere na Zahodu, vendar pa ne more v celoti razložiti trenutnih ruralno-urbanih migracij v državah v razvoju. Posebnost današnjih držav v razvoju je visoka stopnja rasti prebivalstva in zato do ruralno-urbane migracije ne prihaja le zaradi razlik v plačah in povpraševanja po delovni sili v urbanem okolju.

2.2 Todarov model ruralno-urbane migracije

V 70. letih 20. stoletja je Michael Todaro objavil več člankov o vprašanih, povezanih z migracijami, ki so pomembno prispevali k razumevanju migracij. Po njegovem mnenju stopnja ruralno-urbane migracije še vedno presega stopnjo ustvarjanja novih delovnih mest ter zmogljivost industrije in urbanih socialnovarstvenih storitev, da bi lahko učinkovito zadovoljile potrebe te delovne sile (Todaro, 1976). Todaro trdi, da v današnjem času pri ruralno-urbanih migracijah ne gre za proces izenačevanja razlik v plačah med podeželjem in mesti, ampak prav nasprotno: danes migracijo vse bolj razumemo kot dejavnik, ki močno prispeva k vseprisotnosti presežka delovne sile v mestih, in kot na silo, ki še pogloblja problem brezposelnosti v mestih, ki jih povzročajo vse večja gospodarska in strukturna neravnovesja med podeželjem in mesti (Ayman, 2002). Todaro pravi, da na odločitve o selitvi vpliva predstava potencialnih migrantov o morebitnem višjem dohodku v mestih, ki jim bo omogočil boljše življenje (Cornwell, 2004).

Po Tadarovi teoriji je velika verjetnost, da se bo več ljudi selilo v mesta, kot je tam na voljo delovnih mest, saj ljudje še

vedno pričakujejo, da je v mestih prihodek veliko višji kot na podeželju. Visoke stopnje ruralno-urbane migracije se lahko nadaljujejo tudi, če je stopnja brezposelnosti v mestih visoka in se potencialni migranti tega zavedajo. Todorar trdi, da se bo migrant preselil tudi, če ne bo dobil dela ali pa če bo v mestu prejemal nižjo plačo kot na podeželju. To se zgodi, ker migranti pričakujejo, da bodo na koncu le dobili neko službo in so zato pripravljene biti brezposelni ali premalo plačani in čakati na boljšo zaposlitveno priložnost v prihodnosti. Ta argument pojasni velik tok migrantov s podeželja v mesta, ki pridejo v mesto, vendar na koncu ostanejo brez dela. Velika pomanjkljivost Todorovega modela je njegova domneva o pričakovanih prihodkih, saj migranti nimajo dovolj informacij o tem, kakšno bo njihovo življenje po selitvi v mesto. Todorovi modeli ne upoštevajo neekonomskih dejavnikov in zanemarijajo strukturne vidike gospodarstva (Ayman, 2002).

2.3 Pristop, ki upošteva dejavnike potiska in potega

V določeni meri je pristop, ki upošteva dejavnike potiska in potega in se uporablja za iskanje vzroka ruralno-urbane migracije, kombinacija Todorovih in neoklasičnih pristopov. Lee (1966) je razvil splošno shemo, v katero lahko uvrstimo vrsto prostorskih gibanj, in sicer na podlagi argumentov, s katerimi je sile, ki vplivajo na predstave migrantov, razdelil na dejavnike potiska in potega (Ayman, 2002). Dejavniki potiska so negativni dejavniki, ki migrante običajno prisilijo, da zapustijo svoj domači kraj, medtem ko so dejavniki potega pozitivni dejavniki, ki migrante pritegnejo na končni cilj v pričakovanju, da bodo izboljšali svoj življenjski standard. Lee (1966) trdi, da je lahko dejavnik potiska pomembnejši od dejavnika potega, problemi, ki pestijo podeželje (na primer revščina, brezposelnost, pomanjkanje zemlje), pa so gonilne sile, ki kmete prisilijo, da zapustijo svoj domači kraj in se preselijo drugam. Ti dejavniki potiska so osnovni dejavniki, ki povzročajo migracijo. Dejavniki potega se nanašajo na zaposlitvene ali dohodkovne priložnosti zunaj kmetovega domačega kraja in so dovolj privlačne, da ljudje ne morejo ostati v kraju, v katerem trenutno živijo. Zaposlitvene in dohodkovne priložnosti v urbanem okolju ali naprednejših panogah so tako dejavniki potega, ki ljudi privlačijo v mesta, v katera se preselijo in v katerih najdejo zaposlitev. Čeprav lahko migracijo povzročijo dejavniki potega in potiska, Lee trdi, da je migracija predvsem posledica kombinacije dejavnikov potiska in potega, ki so povezani z odselitvenim in s priselitvenim območjem. Odvisni so tudi od osebnostnih lastnosti, ki vplivajo na posameznikovo odločitev o selitvi in pospešujejo ali zavirajo migracijo.

Zgornji modeli migracije jasno kažejo, da so boljše zaposlitvene priložnosti in boljše življenjske razmere glavni razlog za selitev ljudi. Ko pa migranti prispejo v novo družbo, se pri asimilaciji

v sprejemno družbo soočajo s številnimi težavami. Asimilacija postane še težja zaradi velikih razlik v premoženju in statusu med migranti in sprejemno družbo. Raziskave kažejo, da nekaterim skupinam zaradi njihove kulture, jezika, barve kože in kraja rojstva grozi izolacija pred ostalo družbo, čeprav pripadajo istemu narodu. Klasični model stanovanjske integracije migrantov, ki je del teorije prostorske asimilacije, ima teoretične korenine v neoklasični ekonomiji, zgodovinske pa v urbanih izkušnjah prejšnjih migracijskih valov (Fong in Gulia, 1999; Massey in Denton, 1985). Po tej teoriji novi migranti vedno oblikujejo grozde zaradi ekonomskih in socialnih razlogov. Zaradi svojega ekonomskega statusa ter kulturnega in socialnega ozadja so vedno podvrženi diskriminaciji in izključitvi. Ko pa migranti pridobijo boljše ekonomske vire in prevzemajo kulturo sprejemne družbe, se začnejo končno asimilirati. Po drugi strani je bilo le malo družbenih pojavov tako temeljito raziskanih kot prav rasna stanovanjska segregacija. Različni avtorji so v raziskavah ugotavljali obseg rasne segregacije (Tauber in Tauber, 1965; Massey in Denton, 1993), podrobno preučili problematiko njenih meritev (White, 1986; Massey in Denton, 1988) in sledili spremembam v njenem obsegu skozi čas (Farley in Frey, 1994; Cutler idr., 1999; Márquez, 2011).

3 Migracije avtohtonega prebivalstva v Mehiki

Danes so migracije pomemben vidik gospodarskega razvoja odselitvenega in priselitvenega območja. Literatura na temo notranje migracije v Mehiki potrjuje, da se je v zadnjem stoletju notranja migracija zelo povečala zaradi manj priložnosti v kmečkem gospodarstvu, zaradi česar se ljudje preseljujejo s podeželja v mesta. V zadnjih sto letih je Mehika doživela prehod iz ruralnega v urbano gospodarstvo. V skladu s tem razvojem danes manj kot 23 % prebivalstva živi na podeželju. Revščina je kljub temu pogostejša na podeželju, kjer lahko najdemo najhujše primere obubožanega prebivalstva, kar povečuje migracijo (Mere, 2007).

Francisco Mere (2007) je ugotovil, da gre pri ruralno-urbani migraciji v Mehiki za stalen proces. Avtor navaja, da se je med letoma 1980 in 1994 ruralno-urbana migracija povečala za 182 %, med letoma 1980 in 2002 pa za 352 %; ruralna migracija v ZDA se je med letoma 1980 in 1994 povečala za 92 %, med letoma 1980 in 2002 pa za 452 %. Po drugi strani literatura kaže, da se je intenzivna migracija avtohtonega prebivalstva začela v 40. letih 20. stoletja. Na primer raziskava Jonathana Foxa in Gasparja Rivera Salgada (2004) kaže, da so se na sever Mehike in jug ZDA najprej preselili predstavniki ljudstva P'urhépecha iz mehiške države Michoacán. Program *Bracero* je spodbujal te prve selitve v Severno Ameriko. Obubožane skupnosti iz južnih mehiških držav so v iskanju zaposlitve potovale na kmetijska območja na zahodni

obali ZDA, zlasti v Kalifornijo. V programu so sodelovali tudi avtohtoni prebivalci, vendar njihove izkušnje niso bile posebej dokumentirane in večinoma so jih kategorizirali brez nadaljnega razlikovanja od drugih kmetov. Razlogi ruralno-urbane migracije so različni, kot so različni tudi pogoji in posledice migracijske izkušnje. Nekateri razpoložljivi podatki in literatura migracijske pogoje opisujejo kot prostovoljne ali neprostovoljne oziroma prisilne (Sema, 2007; UN-HABITAT, 2007). Raziskave in politike prepoznavajo več dejavnikov potiska in potega urbane mobilnosti ter poudarjajo več dejavnikov, ki se prekrivajo s socialno-ekonomskimi, kulturnimi, z razvojnimi in s političnimi zadevami (Del Popolo, 2007; Kipuri, 2007). Nekateri avtohtone prebivalce na primer v urbanem okolju motivirajo priložnosti za »boljšo zaposljivost, zdravje, stanovanjske razmere, izobraževanje, politično sodelovanje, družbeno priznanje in prepoznavnost ter druge koristi, ki jih nimajo v svojem domačem okolju«. Druge v mesta potiska revščina, pomanjkanje vode, propadanje tradicionalnih življenjskih slogov in okolja (Stalni forum Združenih narodov za domorodne zadeve, ang. *United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues*, v nadaljevanju: UNPFII, 2008).

V Mehiki je nerazvitost glavni dejavnik, ki povzroča migracijo, saj med podeželjem in mesti obstajajo velike razlike v dohodkih. Te razlike lahko večinoma ocenjujemo z vidika plač, saj v Mehiki pomenijo 87 % prihodka na gospodinjstvo. Frank Levy idr. (1995) trdijo, da se plače na podeželju in v mestih oblikujejo na različni način. Plače v mestih določajo pogodbe in so običajno višje od minimalne plače, medtem ko plače na podeželju določa ponudba in povpraševanje po delovnih mestih. Zaradi strukture obeh vrst plač se tudi struktura dohodkov, cen in stroškov med regijami zelo razlikuje.

Glede migracije avtohtonega prebivalstva v Monterrey lahko opazimo, da gre za novejši pojav. Alberto Valencia Rojas (2000) opisuje, da je dejavnosti primarnega sektorja močno prizadelo vladno opuščanje kmetijskega sektorja, zaradi česar so se začeli avtohtoni prebivalci množično seliti v različna mesta, zlasti Ciudad de México, Guadalajara in Monterrey. Cecelia Sheridan (2000) je ugotovila, da se je pojav migracije avtohtonega prebivalstva v mesta v zadnjih treh desetletjih povečal, ampak da je ta tok večinoma usmerjen v mesta na severu; na primer Monterrey je postal nov magnet za avtohtone migrante. Durin idr. (2007) ugotavljajo, da je prisotnost avtohtonega prebivalstva v Monterreyu vsak dan očitnejša in to ne samo zaradi vse večjega števila, temveč tudi zaradi zgoščevanja v nekaterih obrobnihih panogah. Avtorji prav tako navajajo, da je od 70. let 20. stoletja Monterrey postal privlačen za avtohtone prebivalce zaradi višjih plač v primerjavi z domačim krajem in več zaposlitvenih priložnosti v sivi ekonomiji kljub pomanjkanju socialne varnosti (Durin, 2003). Podatki kažejo, da se je avtohtono prebivalstvo v Monterreyu povečalo predvsem med

Preglednica 1: Socialno-demografske značilnosti avtohtonih migrantov v Monterreyu

Značilnosti	Delež (%)
Izvor	
podeželje	76,7
mesto	23,3
Starost	
16–20 let	27,2
21–30 let	37,8
31–40 let	19,1
40 let in več	15,9
Zakonski stan	
neporočeni	43,9
poročeni	33,3
mati samohranilka ali oče samohranilec	8,2
drugo	14,6
Izobrazba	
nepismeni	3,9
osnovnošolska	41,8
srednješolska	38,2
višja od srednješolske	16,1
Etnična skupina	
Otomi	12,7
Mazahua	5,6
Nahua	62,0
drugo*	19,7

Opomba: (*) V druge etnične skupine spadajo ljudstva Huastec, Nahuatlato, Chol, Mixtec in Tepehua.

letoma 1970 in 2010. Na primer leta 1970 je bilo v mestu samo 787 migrantov, leta 1990 jih je bilo 4.852 in leta 2010 že 40.137 (INEGI, 2011).

Raziskave, ki so jih izvedli Farfán in Fernández (2001), Wendolín Rodríguez (2002), Dzib (2003) in Durin (2003), kažejo, da je prirastek avtohtonega prebivalstva povečal tudi pojav rase diskriminacije v monterreyski družbi. Dzib (2003) navaja, da so predstavniki ljudstva Mixtec, ki živijo v Monterreyu, podvrženi diskriminaciji, in sicer zlasti šolski otroci zaradi svojih oblačil, barve kože in jezika. Otrokom slabšalno pravijo *indillos* ali *pedinches*. Durin (2003) omenja, da so avtohtoni delavci podvrženi visoki stopnji diskriminacije, zlasti ko gre za odnos z ženskami.

4 Socialno-demografske značilnosti avtohtonih migrantov

V Monterreyu smo intervjuvali 350 avtohtonih migrantov. Rezultati so pokazali, da se jih je skoraj 77 % tja priselilo s podeželja, samo 23 % pa iz mest. To kaže, da migracija večinoma poteka s podeželja. Podatki tudi kažejo, da je večina

Slika 3: Avtohtoni prebivalci in migranti v predelu Alameda v Monterreyu (foto: Arun Kumar Acharya)

vprašanih stara od 16 do 30 let. To pomeni, da med migranti prevladujejo mladi. Poleg tega skoraj polovica migrantov ni bila poročena; poročena je bila ena tretjina. 41 % avtohtonih migrantov je imelo osnovnošolsko ali nižjo izobrazbo in skoraj 40 % je imelo končano srednjo šolo, vendar v splošnem lahko sklepamo, da imajo ti migranti nizko formalno izobrazbo. Analiza je prav tako pokazala, da večina avtohtonih migrantov v Monterreyu pripada etnični skupini Nahuja (62 %), v mestu pa živijo še pripadniki etničnih skupin Otomi, Mazahua, Mixtec in Huastec (glej preglednico 1 ter sliki 2 in 3).

5 Dejavniki in glavni vzroki za migracijo v Monterrey

Kot je razvidno iz preglednice 2, obstaja več vzrokov in dejavnikov, ki so avtohtone prebivalce spodbudili k selitvi v Monterrey. Najpomembnejši razlog po mnenju migrantov (71 %) je bilo pomanjkanje delovnih mest v njihovem domačem kraju, zaradi česar so se preselili v Monterrey v iskanju boljše zaposlitve in dobre plače. Drugi razlog je bil družina. 4 % migrantov je navedlo, da je bil ekonomski status njihovih družin zelo slab; v Monterrey so se preselili zato, da bi družinam pomagali odplačati dolgove. Zanimivo je tudi, da je 5 % migrantov navedlo, da so v mesto prišli iskat višjo izobrazbo. Analiza tako jasno kaže, da je glavni razlog za ruralno-urbano migracijo finančne narave, kar so potrdile tudi prejšnje teorije.

Preglednica 2: Dejavniki, ki so vplivali na odločitev o selitvi v Monterrey

Razlogi	Delež (%)
iskanje zaposlitve	90,7
slab ekonomski status družine	4,0
študij	5,3

6 Zaposlitvena struktura in ekonomske koristi po migraciji

Migracije avtohtonega prebivalstva so se začele že v kolonialnem obdobju, največji val migracije pa je potekal v 20. stoletju in začetku 21. stoletja. Razlogi za to so propadanje kmečkega gospodarstva, ki ga spremlja eksponentna rast sive ekonomije, za katero so značilne številne zlorabe, oboroženi spopadi, vse večja izguba skupnih zemljišč, slab dostop do osnovnih socialnih storitev in vse višja stopnja revščine. Vprašanje, ki ga je treba upoštevati in ki preučevanje migracij avtohtonega prebivalstva razlikuje od preučevanja splošnih migracij, se nanaša na to, da se na problem migracij avtohtonega prebivalstva gleda le kot na proces, ki ga sprožijo revščina, slaba izobrazba ali razlike v zaposlitvenih priložnostih. Pri odločanju o selitvi imajo pomembno vlogo tudi drugi dejavniki, povezani z izgubo tradicionalnih zemljišč.

Med intervjuji smo avtohtonim migrantom zastavili nekaj vprašanj, ki se nanašajo na njihovo zaposlitveno strukturo in ekonomske koristi (glej preglednico 3). Rezultati kažejo, da 14 % migrantov še vedno išče službo, 86 % pa jih dela v različnih sektorjih sive ekonomije. Migranti večinoma delajo v industriji in gradbeništvu, nekateri pa delajo tudi kot poulični prodajalci oblek, hrane in zelenjave. Skoraj polovica je zaposlena kot hišni pomočniki (predvsem ženske), čistilci, kuharji in natakarji v restavracijah in hotelih. Ko smo jih spraševali o

Preglednica 3: Zaposlitvena in plačna struktura migrantov v Monterreyu

Zaposlitev	Delež (%)
brezposelni	14,1
industrija	13,3
gradbeništvo	15,0
poulični prodajalci	7,0
hišni pomočniki	24,8
restavracije in hoteli	24,0
drugo	2,0
Mesečna plača	
manj kot 2.000 MXN	1,8
od 2.001 do 4.000 MXN	4,8
od 4.001 do 8.000 MXN	76,4
od več kot 8.000 MXN	17,0

mesečni plači, pa rezultati kažejo, da jih samo 2 % mesečno zasluži manj kot 2.000 MXN (166 USD)^[2], 5 % pa jih zasluži med 2.000 in 4.000 MXN (od 166 do 333 USD). Večina migrantov (76 %) namreč zasluži okrog 8.000 MXN (666 USD) na mesec. Ko smo jih vprašali, ali jim je selitev v Monterrey prinesla ekonomsko korist, se je večina strinjala, da jim je selitev pomagala izboljšati družinski ekonomski položaj in jim omogočila boljši življenjski slog.

7 Diskriminacija in družbena segregacija migrantov

Avtohtoni prebivalci, ki se preselijo v mesta, se pogosto znajdejo na družbenem obrobju. Razlogi za to so diskriminacija, pomanjkanje iskanih spretnosti za življenje v mestu, slaba formalna izobrazba in jezikovne ovire. Stiske avtohtonega prebivalstva v mestih so neposredno povezane z njihovimi slabimi ekonomskimi in socialnimi razmerami. Migrante smo vprašali, ali so bili v Monterreyu kdaj podvrženi diskriminaciji. Skoraj 90 % jih je navedlo, da so bili tarča različnih oblik diskriminacije. Kot glavne razloge diskriminacije pa so navedli barvo kože. Nekateri menijo, da je razlog njihovo slabo znanje španščine, zaradi česar se ljudje iz njih norčujejo ali pa jih sovražijo. Več kot 70 % migrantov (večinoma ženske) meni, da je do diskriminacije prišlo zaradi njihovega sloga oblačenja, saj avtohtone ženske pogosto nosijo svoje krajevne noše. Podatki kažejo, da več kot 90 % migrantov meni, da so bili družbeno in ekonomsko diskriminirani preprosto zaradi tega, ker so migranti. Ljudje namreč menijo, da so migranti kriminalci in da jim kra-dejo službe. Nekateri migranti pa menijo, da so diskriminirani zaradi kulturnih razlik (glej preglednico 4).

Kot lahko vidimo iz zgornjega opisa, so avtohtoni prebivalci v mestu podvrženi družbeni in ekonomski segregaciji. Ob upoštevanju tega dejstva smo izmerili in analizirali družbeno

Preglednica 4: Diskriminacija migrantov v Monterreyu

Diskriminacija	Delež (%)
Podvrženi diskriminaciji	
da	89,2
ne	10,8
Razlog za diskriminacijo	
barva kože	89,1
slabo znanje španščine	40,3
slog oblačenja	72,8
status migranta	91,2
kulturne razlike	66,5

segregacijo teh migrantov. Rezultati analize jasno kažejo, ali diskriminacija migrantov vodi v družbeno segregacijo (glej preglednico 5). Pri merjenju družbene segregacije smo upoštevali sedem vidikov oziroma vprašanj: (a) mrežo prijateljev migranta; (b) pogostnost migrantove udeležbe na lokalni veselici; (c) pogostnost migrantove udeležbe na veselici zunaj domače skupnosti; (d) kraj bivanja; (e) ali migranti težko najdejo zaposlitev; (f) kraj nakupovanja; (g) kako pogosto obiščejo nakupovalni center, muzej ali restavracijo. Pri prvem vprašanju se je izkazalo, da ima 82 % migrantov prijatelje v svoji skupnosti. Ko pa smo jih vprašali, ali imajo prijatelje tudi zunaj svoje skupnosti oziroma ali so med njihovimi prijatelji tudi neavtohtoni prebivalci, jih je pritrdilo samo 10 %. Ko smo jih vprašali, zakaj ne sklepajo prijateljstev z lokalnimi prebivalci, jih je mnogo odgovorilo, da je razlog diskriminacija, omenili pa so tudi, da je z njimi težko navezati prijateljski odnos zaradi ekonomskih razlik. Ko pa smo analizirali pogostnost udeležbe na lokalni veselici, smo ugotovili, da se jih vsi migranti pogosto udeležujejo, le redko pa se udeležujejo veselic zunaj svoje lokalne skupnosti. Podobno je bilo z vprašanjem glede kraja bivanja: skoraj 99 % avtohtonih migrantov živi na obrobju mesta; le nekaj jih živi v mestu. Glavni razlog za to je dejstvo, da so najemnine na obrobju mesta cenejše in da so ta območja manj urbanizirana, poleg tega pa jih tam privlači tudi bolj podeželsko okolje. Ko smo analizirali, ali migranti težko najdejo zaposlitev, smo ugotovili, da je večina imela s tem težave.

Raziskave, ki so jih o migraciji avtohtonega prebivalstva v mehiško zvezno državo Nuevo Leon oziroma zlasti v mesto Monterrey, opravili Durin (2003), Dzib (2003) ter Farfán in Fernández (2001), kažejo, da se migranti zaradi strahu pred diskriminacijo in nasiljem raje ne vključujejo v lokalno okolje, kar potrjujejo tudi naši izsledki v povezavi z avtohtonimi migranti v Monterreyu. Ko smo migrante vprašali, kje običajno nakupujejo, jih je velika večina odgovorila, da v lokalni trgovini in na ulični tržnici blizu svojega prebivališča; le redki zahajajo v supermarkete. Poleg tega lahko vidimo, da migranti običajno ne obiskujejo nakupovalnih centrov, muzejev ali restavracij. Ko smo jih vprašali, kako pogosto obiskujejo te kraje, jih je 97 %

Preglednica 5: Indeks družbene segregacije, s katero se soočajo avtohtoni migranti v Monterreyu

Družbena segregacija	Delež (%)
Mreža prijateljev	
prijateljstva v skupnosti	82,2
prijateljstva zunaj skupnosti	10,0
Udeležba na lokalni veselici	
pogosta	100,0
občasna	0,0
nikoli	0,0
Udeležba na veselici zunaj lokalne skupnosti	
pogosta	1,0
občasna	23,3
nikoli	75,7
Kraj bivanja	
mestno obrobje	98,7
v mestu	1,3
Težave z iskanjem zaposlitve	
da	97,2
ne	2,8
Nakupovanje	
supermarket	0,2
lokalna trgovina	99,1
ulična tržnica	99,6
Obisk nakupovalnega centra, muzeja ali restavracije	
pogosto	0,6
občasno	2,5
nikoli	96,9

odgovorilo, da jih še nikoli niso obiskali. Naša analiza kaže, da med avtohtonimi migranti v Monterreyu zaradi diskriminacije obstaja očitna družbena segregacija. Kot je že bilo rečeno, je strah pred diskriminacijo glavni in najpomembnejši vzrok za segregacijo migrantov, čeprav so v resnici domorodni prebivalci (glej preglednico 5).

8 Sklep

Veliko raziskav je preučevalo migracije avtohtonega prebivalstva, pri čemer so se v glavnem osredotočale na dve vrsti selitev: notranje migracije v mesta in mednarodne migracije. Naša raziskava pa je pokazala, da je preučevanje mobilnosti in migracij avtohtonega prebivalstva izredno pomembno za oblikovanje različnih vrst politik za izboljšanje kakovosti življenja tega dela prebivalstva. Kot je pokazala analiza, se avtohtono prebivalstvo v iskanju boljšega življenjskega sloga seli z območij z visoko stopnjo brezposelnosti. Rezultati potrjujejo, da sta pomanjkanje vladnih politik razvoja podeželja in zanemarjanje kmetijskega sektorja glavna razloga za to, da avtohtone prebivalce pestita revščina in brezposelnost. Čeprav migranti menijo, da se je njihov ekonomski položaj po selitvi v Monterrey izboljšal,

raziskava kaže, da so podvrženi visoki stopnji družbene, ekonomske, kulturne in rasne diskriminacije, in sicer zato, ker so domorodci in migranti, ter zaradi slabega znanja španščine in posebnega sloga oblačenja.

Izsledki analize potrjujejo, da sta diskriminacija in strah pred (fizičnim in spolnim) nasiljem med razlogi za družbeno segregacijo avtohtonih prebivalcev. Čeprav migranti delajo v mestu, se raje naseljujejo na njegovem obrobju. Poleg tega intervjuji kažejo, da imajo raje manj stika z lokalnimi prebivalci; z njimi ne sklepajo prijateljstev, ne udeležujejo se lokalnih vesellic ter ne obiskujejo nakupovalnih centrov, supermarketov, muzejev in restavracij. Izsledki naše raziskave potrjujejo, da v Monterreyu trenutno živi »razdeljena družba«. Klub temu se CDI trudi, da bi se kakovost življenja teh migrantov v Monterreyu izboljšala. Čeprav izvajajo različne dejavnosti in spodbujajo avtohtono kulturo in pravice avtohtonih prebivalcev, je treba na tem področju še veliko storiti. Za ohranjanje »socialne vključenosti« je treba otroke oziroma mlade v osnovnih in srednjih šolah ter na univerzah učiti o enakopravnosti in raznolikosti, saj bodo s tem nove generacije v prihodnosti lahko podpirale in oblikovale vključujočo družbo brez etnične razlikovanja ali segregacije.

Po podatkih CDI je mehiška vlada odboru Mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije iz leta 1975 doslej predstavila 11 poročil, zdaj pa čaka na njegova priporočila za nadaljnje ukrepe na področju zaščite in spodbujanja človekovih pravic med mehiškim prebivalstvom.

.....
Arun Kumar Acharya

Instituto de Investigaciones Sociales, Universidad Autónoma de Nuevo León, Av. Lázaro Cárdenas Ote. y Paseo de la Reforma S/N, Campus Mederos, Monterrey, Mehika
E-pošta: acharya_77@yahoo.com

Manuel R. Barragán Codina

Instituto de Investigaciones Sociales, Universidad Autónoma de Nuevo León, Av. Lázaro Cárdenas Ote. y Paseo de la Reforma S/N, Campus Mederos, Monterrey, Mehika

Opombe

[1] Alameda je predel v središču Monterreya, v katerem se zbirajo avtohtoni prebivalci. Običajno prihajajo tja ob koncih tedna, da se družijo s prijatelji in z drugimi ljudmi iz svoje skupnosti.

[2] 1 USD je vreden približno 12 MXN.

Viri in literatura

Ayman, G. Z. (2002): *Rural to urban labor migration: A study of Upper Egyptian laborers in Cairo*. Doktorska disertacija. University of Sussex, Anglija.

- Cornwell, K., in Brett, I. (2004): Migration and unemployment in South Africa: When motivation surpasses the theory. *Monash Econometrics and Business Statistics Working Papers*, 4(2), str. 1–29.
- Cutler, D. M., Glaeser, E. L., in Vigdor, J. L. (1999): The rise and decline of the American ghetto. *Journal of Political Economy*, 107(3), str. 455–506. DOI: 10.1086/250069
- Del Popolo, F. (2007): *Spatial distribution of indigenous peoples in Latin America: A census-based interpretation*. Prispevek je bil predstavljen na konferenci z naslovom Expert Group Meeting on Urban Indigenous Peoples and Migration, ki je potekala od 27. do 29. marca v Santiagu v Čilu. Tipkopis.
- Demografski referenčni urad (2012): *Human Population: Urbanization*. Dostopno na: <http://www.prb.org> (sneto 21. 2. 2012).
- Državni statistični in geografski inštitut (2011): *Perspectiva estadísticas de Nuevo León*. Ciudad de México.
- Durin, S. (2003): Nuevo León, Un Nuevo destino de la migración Indígena. *Revista Antropología Experimental*, 3, str. 1–7.
- Durin, S., Moreno, R., in Sheridan, C. (2007): Rostros Desconocidos. Perfil socio demográfico de las Indígenas en Monterrey. *Trayectorias*, 9(23), str. 29–42.
- Dzib, N. H. (2003): Los Mixtecos en Nuevo León. *Culturas Populares*, april–junij(1), str. 11–23.
- Farfán, O., in Fernández, I. (2001): Identidad y conversión religiosa de los inmigrantes Otomíes. *Cathedra*, 1(3), september–december, Revista de la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad Autónoma de Nuevo León, str. 77–85.
- Farley, R., in Frey, W. H. (1994): Changes in the segregation of whites from blacks during the 1980s: Small steps toward a more integrated society. *American Sociological Review*, 59(1), str. 23–45. DOI: 10.2307/2096131
- Fong, E., in Gulia, M. (1999): Differences in neighborhood qualities among racial and ethnic groups in Canada. *Sociological Inquiry*, 69(4), str 575–598. DOI: 10.1111/j.1475-682X.1999.tb00887.x
- Fox, J., in Rivera Salgado, G. (2004): Building civil society among indigenous migrants. V: Fox, J., in Rivera Salgado, G. (ur.): *Indigenous Mexican migrants in the United States, La Jolla*, str. 1–9. San Diego, University of California, Center for Comparative Immigration Studies and Center for US-Mexican Studies.
- Hall, G., in Patrinos, H. (2005): *Indigenous peoples, democracy and political participation*. Dostopno na: <http://pdba.georgetown.edu> (sneto 6. 3. 2012).
- Husain, M. (1994): *Human geography*. Jaipur, Rawat Publications.
- Internet 1: <http://zemljevid.e-informacije.com> (sneto 23. 4. 2012)
- Kanadski odbor za priseljence in begunce (2008): *Treatment of indigenous people in urban areas; State protection efforts (2005–2007)*. Dostopno na: <http://www.unhcr.org> (sneto 29. 2. 2012).
- Kipuri, N. (2007): *Urban indigenous African pastoralists: Distinct peoples with distinct needs*. Prispevek je bil predstavljen na konferenci z naslovom Expert Group Meeting on Urban Indigenous Peoples and Migration, ki je potekala od 27. do 29. marca v Santiagu v Čilu. Tipkopis.
- Lee, E. (1966): A theory of migration. *Demography*, 3(1), str. 47–57. DOI: 10.2307/2060063
- Levy, F. (1995): Incomes and income inequality since 1970. V: Farley, R. (ur.): *State of the union: America in the 1990s. Volume one: Economic trends*, str. 1–58. New York, Sage.
- Márquez, F. (2011): Santiago: modernizacija, segregacija in urbane identitete v 21. stoletju [Santiago: Modernisation, segregation and urban identities in the twenty-first century]. *Urbani izziv*, 22(2), str. 14–24 [86–97]. DOI: 10.5379/urbani-izziv-2011-22-02-002
- Massey, D.S., in Denton, N. A. (1985): Spatial assimilation as a socio-economic outcome. *American Sociological Review*, 50(1), str. 94–106. DOI: 10.2307/2095343
- Massey, D. S., in Denton, N. A. (1988): Trends in the residential segregation of Blacks, Hispanics, and Asians: 1970–1980. *American Sociological Review*, 52(6), str. 802–825. DOI: 10.2307/2095836
- Massey, D. S., in Denton, N. A. (1993): *American apartheid: Segregation and the making of the underclass*. Cambridge, MA, Harvard University Press.
- Mere, F. (2007): *Rural migration in México: An overview*. Prispevek je bil predstavljen na konferenci z naslovom Agricultural Outlook Forum of the United States Department of Agriculture, ki je potekala od 1. do 2. marca v Arlingtonu v Virginiji, ZDA. Tipkopis.
- Pérez Ruiz, M. L. (2007): Metropolitanismo, globalización y migración indígena en las ciudades de México, *VillaLibre*, 1, str. 68–94.
- Program Združenih narodov za naselja (2007): *Policy makers guide to women's land, property and housing rights across the world*. Nairobi, Kenija.
- Program Združenih narodov za naselja (2010): *Urban indigenous peoples and migration: A review of policies, programs and practices*. Nairobi, Kenija.
- Rodríguez, W. (2002): *La construcción de la identidad en Indígenas migrantes. Un estudio de casos: los mixtecos en Juárez, Nuevo León*. Diplomaska naloga. San Nicolás de los Garza, Universidad Autónoma de Nuevo León, Facultad de Filosofía y Letras.
- Rojas, A. V. (2000): *La migración Indígena a las ciudades*. Ciudad de México, Instituto Nacional de Indigenista.
- Sema, K. E. (2007): Indigenous peoples in India: Struggle for identity, equality and economic progress. Prispevek je bil predstavljen na konferenci z naslovom Expert Group Meeting on Urban Indigenous Peoples and Migration, ki je potekala od 27. do 29. marca v Santiagu v Čilu. Tipkopis.
- Sheridan, C. (2000): *Anónimos y desterrados. La contienda por el "sitio que llaman de Quauyla" Siglo XVI-XVIII*. Ciudad de México, CIESAS.
- Stalni forum Združenih narodov za domorodne zadeve (2008): *Indigenous peoples in the Pacific region*. Prispevek je bil predstavljen na konferenci z naslovom United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues, ki je potekala od 21. aprila do 2. maja v New Yorku, ZDA. Tipkopis.
- Taeuber K. E., in Taeuber, A. F. (1965): *Negroes in cities: Residential segregation and neighborhood change*. West Hanover, MA, Atheneum.
- Todaro, M. P. (1976): *Internal migration in developing countries: A review of theory, evidence, methodology and research priorities*. Ženeva, International Labour Office.
- White, M. J. (1986): Segregation and diversity measures in population distribution. *Population Index*, 52(2), str. 198–221. DOI: 10.2307/3644339
- Združeni narodi (2010): *World population prospects: The 2010 revision*. New York.